

HISTÒRIA DE L'EDUCACIÓ

PROFESSOR: Pere Solà i Gussinyer

A.- OBJECTIUS.

Introduir al coneixement de la història de l'educació.

B.- TEMARI.

Partirem d'aquests grans blocs temàtics:

- 1.- Introducció a la matèria
  - 1.1.- La metodologia històrico-educativa
  - 1.2.- Seguir el fil dels problemes: l'exemple de les activitats físiques i l'esport
- 2.- El Segle de les Llums, la Revolució Francesa i la seva utopia educacional
- 3.- La Revolució Industrial i el Liberalisme
- 4.- L'ensenyament a la segona meitat del segle passat
- 5.- Teories socialistes i educació. Els resultats
- 6.- El progressivisme educatiu entre el segle XIX i el XX (fins a 1914)
- 7.- L'educació i l'escola entre 1914 i 1939
- 8.- L'escola i l'educació mundial després de 1945
- 9.- Educació i colonialisme
- 10.-Estratègies i realitzacions de 1975 fins a l'actualitat

C.- METODOLOGIA.

Desenvolupament temàtic a càrrec del professor. Exposicions a classe. Lectures teòriques. Visites a arxius i institucions. Observació i anàlisi de la història del fet educatiu. Confecció d'un dossier-memòria de pràctiques. Debats sobre problemes històrico-educatius. Lectures obligatòries de llibres per a les dues proves escrites.

D.- AVALUACIÓ.

A finals de gener de 1993 (dia 29, divendres) i en acabar el curs hi haurà proves escrites sobre els temes del programa. D'altra banda, a finals de maig tindrà lloc una prova oral a partir d'una "memòria de les pràctiques efectuades", confeccionada per cada estudiant. La mitjana d'ambdues qualificacions (els dos escrits, per una banda, i l'oral per l'altra) donarà el resultat final.

E.-BIBLIOGRAFIA.

Història general de l'educació i Història de l'educació als territoris de llengua catalana.

BIBLIOGRAFIA BASICA

Aquesta Bibliografia introductòria serveix ensems per als estudiants d'Història de l'Educació (1er. cicle i Curs Pont) com per als d'Història de l'educació a Catalunya (2on. cicle). Es dividida en tres apartats:

- 1.- Bibliografia sobre tècniques de treball científic-sobretot útil als estudiants de primer cicle.
- 2.- Bibliografia general d'Història de l'educació.
- 3.- Bibliografia d'Història de l'educació als Països Catalans.
- 4.- Bibliografia del darrer període sobre la història educativa catalana.

Observacions: es tracta de llibres i articles de revista de consulta. El professor no recomana en especial cap llibre de text per a seguir el curs. A més cal tenir en compte que per cada tema específic el professor donarà bibliografia especial, o indicarà els títols d'aquest llistat que s'ajusten al tema en qüestió.

Important: A més d'aquests títols, el professor recomana la prospecció de les revistes especialitzades en temàtica d'història social, d'història de la cultura i història de l'educació: en elles l'estudiant pot trobar-hi molta informació referent al programa de curs (ens referim a revistes com "Cuadernos de Pedagogía", "Full Informatiu de la Societat d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana", "Revista de Educación", "Historia de la Educación", "L' Avenç", "Histoire de l'Education", "History of Education Quarterly", etc...)

Es imprescindible també la consulta d'obres de síntesi d'Història General, Cronologies, etc. Una visió bibliogràfica general, amb indicació d'Històries generals, Històries d'Espanya i d'Amèrica, revistes històriques i atles històrics, a: Enciclopèdica Temàtica Planeta. Història Moderna y Contemporànea, 1976. També cal la consulta de volums d'Història dels Països Catalans pel que fa al curs d'Història de l'Educació a Catalunya (treballs com A. Balcells, ed. Història dels Països Catalans, Edhasa, B., o els volums de la Història de Catalunya d'Edcs. 62, sèrie dirigida per Pierre Vilar, etc...)

1.-BIBLIOGRAFIA SOBRE TÈCNiques DE TREBALL CIENTÍFIC.

COROMINA, E.: 1984, Tècniques d'expressió i comunicació, Vic, EUMO.

ECO, U.: 1982, Cómo se hace una tesis. Técnicas y procedimiento de, investigación, estudio y escritura, Barcelona, Gedisa.

FORNACA, R.: 1978, La investigación histórico-pedagógica, Oikos Tau.

GORTÁZAR, E., CRUZ VALENCIANO: Cómo estudiar historia. Guía para estudiantes, Ed. Vicens Vives.

ROMANO, D.: 1973, Elementos y técnicas del trabajo científico, B., Teide.

Sobre metodología histórica: vegeu assaigs de F. Braudel, M. Bloch, etc...

2.-BIBLIOGRAFIA GENERAL D'HISTORIA DE L'EDUCACIÓ.

ABBAGNANO, N., VISALBERGHI, A.: 1984, Historia de la pedagogía, FCE, México.

ACTES DEL XIV CONGRES INTERNACIONAL D'HISTORIA DE L'EDUCACIÓ (2 vol.): Educació, activitats físiques i esport en una perspectiva històrica. Barcelona, del 3 al 6 de setembre de 1992. Ponències, materials i resums del Congrès. Barcelona.

AGAZZI, A.: 1966, Historia de la Filosofía y la Pedagogía, Marfil, Alcoy, 3 vols.

BECK: 1965, Historia social de la educación. UTEHA, México.

BOWEN, J.: 1976-1982, Historia de la Educación Occidental. 3 vols (el tercer molt dolent).

DEBESSE, M.; MIALARET, G.: 1973-1974, Historia de la pedagogía. Oikos Tau, Vilassar de Mar, 2 vols.

- DURKHEIM: Historia de la educación y de las doctrinas pedagógicas, Piqueta, Madrid.
- ESCOLANO, A., Ed.: 1984-1985, Historia de la Educación. Diccionario de las Ciencias de la Educación, Anaya, Madrid. (el diccionari històric té articles molt superficials.).
- FORTUNY, M.: 1987, Esquemas y Bibliografía de Pedagogía e Historia de la Educación, PPU, Barcelona.
- GALINO, M.A.: 1973, Historia de la Educación. Edades Antigua y Media. Gredos, Madrid.
- KONSTANTINOV: 1974, Historia de la Pedagogía, Ed. Cartago, Buenos Aires.
- LUZURIAGA, L.: 1980, Historia de la Educación y de la Pedagogía. Losada, Buenos Aires.
- MANACORDA, M.A.: 1987, Historia de la Educación, 2 vols., ed. Siglo XXI, Madrid.
- M.E.C.: 1979-1980, Historia de la Educación en España. MEC, Madrid, 3 vols.
- MORANDO, D.: 1972, Pedagogía. Historia crítica del pensamiento educativo. Miracle, Barcelona.
- MYERS: 1970, La educación en la perspectiva de la Historia, FCE, México.
- PALACIOS, J.: 1979, La cuestión escolar, Laia, Barcelona.
- PONCE, A.: Educación y lucha de clases. Akal. Madrid.
- SANTONI, A.: 1981, Historia social de la Educación, Reforma de la Escuela, (només un volum: inacabat. Obra mal traduïda).
- WEIMER: 1965, Historia de la pedagogía, UTEHA, México.
- Tots els volums de la col·lecció "Textos Pedagògics" d'EUMO (Vic).

3.-BIBLIOGRAFIA SOBRE HISTÒRIA DE L'EDUCACIÓ ALS PAÏSOS DE LLENGUA CATALANA.

- La llista no és de cap manera exhaustiva. Comprèn també obres més generals referides a l'evolució escolar de l'estat espanyol, per què d'una manera o altra ens ajudés a entendre millor l'evolució de l'educació catalana.
- Els volums de "Textos Pedagògics" (EUMO, Vic) d'autors com A. Galí, J. Xirau, J. Bardina, F. Ferrer i Guàrdia, etc...
- BLASCO CARRASCOSA, J.A.: 1984, Krausisme i Renaixença a València, València.
- CAÑELLAS; TORAN: 1982, Política escolar de l'Ajuntament de Barcelona, 1916-1936, Ed. Barcanova, Barcelona.
- CARBONELL; MONÉS: 1978, Escuela única-unificada, Laia, Barcelona "Cuadernos de Pedagogía", setembre de 1976, suplement 3, Fascismo y educación.
- COTS, J.: La declaración universal dels drets de l'infant, Col. Rosa Sensat, Edcs. 62, Barcelona.
- DOMMANGET, M.: 1977, Los grandes socialistas y la educación, Fragua, Madrid. (Ferrer i Guàrdia...).
- FONTQUERNI, E; RIBALTA, M.: 1982, L'escola a Catalunya durant la guerra civil. El CENU, Barcanova, Barcelona.
- GALINO, M.A., ed.: 1970, Textos pedagógicos hispanoamericanos, Narcea.
- GALÍ: Història de les Institucions Culturals Catalanes, Fund. A. Galí (Obra en volums publicada des de 1978).
- GONZÁLEZ AGÁPITO, J.: 1978, Bibliografía de la Renovación Pedagógica i el seu context (1900-1938), Univ. de Barcelona.
- JUTGLAR, A.: 1966, Notas para el estudio de la enseñanza en Barcelona hasta 1900, "M.H.I.C.", vol XVI.
- HEREDIA, A.: Política docente y filosofía en la España del siglo XIX. ICE, Salamanca.
- MASJUAN, J.M.; PINILLA DE LAS HERAS, E.; VIVES, J. : 1979, L'educació general bàsica a Catalunya. Dades essencials per a una política educativa. Ed. Blume, Barcelona.

- MONÉS, J.: 1978, El pensament escolar i la renovació pedagògica a Catalunya. (1833-1938), Ed. La Magrana, Barcelona.
- PAJARÓN SOTOMAYOR, R.: 1987, La educación física de la mujer en España. Perspectiva de la segunda mitad del siglo XIX, Madrid.
- PESET, M. & J.L.: La Universidad Española (siglos XVIII y XIX). Taurus, Madrid.
- ROSSELL, M.: 1976, La Generalitat de Catalunya II. La Política cultural. L'ensenyament., Undarius, Barcelona.
- SANTHA, G.: 1984, San José de Calasanz. Obra pedagògica, BAC, Madrid.
- SOLÀ, P.: 1978, Els ateneus obrers i la cultura popular a Catalunya. L'Ateneu Enciclopèdic Popular. Edcs. de La Magrana, Barcelona Societat d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana: Actes de les Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans. Fulls Informatius...
- TURIN, I.: 1966, La educación y la escuela en España, Aguilar, M.
- XIRAU, J.: 1969, Manuel B. Cossío y la educación en España, Ariel, Barcelona.
- XI JORNADES D'HISTÒRIA DE L'EDUCACIÓ ALS PAÏSOS CATALANS: Aspectes físics de l'educació: visió històrica. Ed. del Centre de Lectura. Reus. 1992.
- Nota: ES DONARÀ MÉS BIBLIOGRAFIA ESPECÍFICA EN FUNCIÓ DEL PROGRAMA DE CURS.

4.- BIBLIOGRAFIA DEL PERIODE RECENT.

- AJA, E: "Política i ensenyament. El fracàs de la Llei General d'Educació". Perspectiva Escolar, nº 3 Juliol 1975. pp.9-16.
- AJA, E: "La enseñanza y la constitución actual". Cuadernos de Pedagogía, nº46. Octubre 1978. pp.11-15.
- BAS, J.M.: "La herencia del pasado en la hora del cambio". Cuadernos de Pedagogía, nº 33. Setembre 1977. pp.23-27.
- BAS, J.M.: "1970-1981: roda el món i torna al Born". Perspectiva escolar. nº 56, pp.9-13. 1981.
- CARBONELL, J.: "La política pedagògica de la Generalitat". Perspectiva Escolar. nº 117-118. pp.2-7.
- CASAS, M. i UDINA, M.J.: "Balanz pedagògic de la Llei d'educació". Perspectiva escolar. nº 3 pp.36-44.
- DARDER, P.: El funcionament de l'escola privada a Catalunya. Col.Rosa Sensat. nº21. Barcelona. 1987.
- GAY, QUITLLET i PASCUAL: Societat catalana i reforma escolar. Ed. Laia. Barcelona. 1977.
- LERENA, C.: Escuela, ideología y clases sociales en España. Ed. Airel. Col.Demos. 1980.
- MAGISTERIO ESPAÑOL: Educación General Básica. Ed. El Magisterio Español. Folletos. Madrid. 1973.
- MAGISTERIO ESPAÑOL: Ley General de Educación. Ed. El Magisterio Español. Folletos. Madrid. 1970.
- MIRET, E.: "La educación religiosa-moral en el franquismo". Cuadernos de Pedagogía. nº 31.32. Juliol 1977.
- MONES i PUJOL: L'escola a Catalunya sota el franquisme. Col.Rosa Sensat. nº 11. Barcelona. 1981.
- MONES, J.: "L'escola de la transició. 1977-1987". Guix. nº 117-118. Juliol-agost. pp.5-6.
- SEMINARI D'HISTORIA DE L'ENSENYAMENT I "ROSA SENSAT": L'ensenyament. Ed. Dopesa 2. Col.Conèixer Catalunya. Barcelona. 1978.
- SOLA, P.: "La educación permanente de adultos y el proceso escolarizador del capitalismo". Cuadernos de Pedagogía. nº40. pp.31-35. Abril 1978.
- SUBIRATS, M.: "Los primeros cuatro años de la Ley General de Educación". Cuadernos de Pedagogía. nº 1, pp.2-5. Gener. 1975.

- SUBIRATS, M.: "De la renovació pedagògica a Catalunya". Perspectiva Escolar. nº 3, pp.45-52. 1975.
- SUBIRATS, M.: "Sobre el fracaso de la L.G.E. y la contrarreforma educativa". Cuadernos de Pedagogía. nº 15, pp.18. Març 1976.
- SUBIRATS, M.: "Deu anys després de la Llei General d'Educació". Perspectiva Escolar. nº 56, pp. 2-8. Juny 1981.
- VIVES, J.: "Política escolar i escola 1975-1978". Perspectiva Escolar. nº 29, pp. 2-8. Novembre 1978.
- VIVES, J.: "L'Estatut i l'escola". Perspectiva Escolar. nº 44, pp. 2-4. Abril 1980.